

L'AMIC DE LES ARTS

GASETA DE SITGES

ANY I

SITGES, JUNY DE 1926

NÚM. 3

«L'AMIC DE LES ARTS»

DIRECTOR:
JOSEP CARBONELL I GENEER
ADMINISTRADOR:
DOMENECH FORMENT I MILÀ
SECRETARI DE REDACCIÓ:
RAMÓN PLANAS I IZABAL

AQUEST NÚMERO DE "L'AMIC DE LES ARTS" HA ESTAT REVISAT PER LA CENSURA

— La subscripció a L'AMIC DE LES ARTS val dotze pessetes l'any. Aquesta quota dóna dret d'entrada a totes les festes culturals que organitzi durant l'any la gasetta. A Sitges la subscripció serà requerida cada mes.

BUTLLETÍ

El professor Carles Borgeaud, de la Universitat de Ginebra, ha tingut la gentilesa de correspondre a l'esment que férem en nostre primer número del seu parlament en les festes del IV centenari comburgés, tramentant-nos un exemplar d'homenatge del seu discurs i un altre treball seu aparegut en els quaderns del «Curs de vacances de la Universitat de Ginebra», l'any 1922. Aquest treball versa sobre: *El lligam Federal a Suïssa i als Estats Units de Nord-Amèrica*.

L'any 1922 — i el 1921 — mentre el professor Borgeaud donava a les premses de la «Revista de Ginebra», on aparegué primer, el seu breu estudi, el que escriví aquestes ratlles sostenia amb J. V. Foix, des de les columnes de la gasetta «Monitor», que l'ideal confederador representa, avui per avui, la fórmula de convivència política de superior cultura. ¿Caldrà dir que per damunt de la frau que separa aquells dies dels nostres sostenim de cara a tota mena de solucions polítiques una idèntica concepció substancial? Aquest opuscle del professor Borgeaud ha vingut a sostroure'ns un examen de consciència política del qual han sortit ben parades les nostres

conviccions de fa cinc anys. Washington, Hamilton i la flor federal de l'estatisme nord-americà, les constitucions nord-americana i helvètica, continuen tenint la nostra predilecció i poden tenir la de tots els homes noblement ponderadors.

És clar que el poble suís i el nord-americà són com són constituïts per tradició remota i per causes favorables des dels seus respectius orígens. No és menys cert, però, que la fórmula confederadora alleuja la comesa política dels pobles que han arribat a la nostra època sense haver lograt cristallitzar encara en una plàstica unitat. Uns temps tan creuats de retrobaments pairals i d'interdependències vàries, s'avenen amb la forma que ha fet, per exemple, «la Unió Nord-Americana (els mots són de Tocqueville i els reporta Borgeaud), lliure i feliç com una nació petita, gloriosa i forta com una de gran.»

Les unitats polítiques solen necessitar per a cristallitzar que es faci un gran buid en l'ordre contemporani establert. Així el foscant de l'imperi romà féu avinent la floració de les unitats occidentals; i la triple ensolcida dels imperis alemany, austriac i rus, ha fet possible l'aparició de sengles colors nous damunt el mapa d'Europa. Com es veu, les ocasions per a semblants transmutacions són clares i l'estat de coses que tals crisis deixen — l'esperit d'aventura política, d'anarquia i del pitjor feudalisme que afavoreixen de contracop — no són pas les més recomanables per part d'homes a qui ha estat donat de viure una sèrie de proves difícils d'apreciar en tota la seva realitat, amb la sola lectura i meditació extemporània de la Història.

Els temps no són pas propicis, com ho fou la baixa i alta època medieval per a bastir pel ferro i pel foc, per la intriga i l'atemp-

tat, ço que a la fi foren les grans unitats estatals. I estancar-se en un estat d'esperit, erudit miratge d'aquells temps, és tornar regressiva una gran realitat dels nostres dies: la floració de les cultures nacionals renascudes.

Potser caldria que el senyal estricte del nostre temps fos salvar i enfortir cada poble la seva cultura — (vertaderes reserves de civilització) — i avenir-se a l'obra política que, tot amparant-li la vida, l'expansió i el perfeccionament, majors garanties dongui per al desenvolupament pacífic de tots els caïres de la vida dels pobles més susceptibles d'ésser torturats per l'egoisme, la ferotgia o els estrets personalismes humans.

¡Suggestiva lectura el fullet de Carles Borgeaud! L'esperit de la vila de Ginebra que, en ple segle 16.e ja era remarcada pel cardenal Sadoleto per la seva noblesa, per l'excel·lència dels seus ciutadans i, sobretot, per aquella tota exquisida i lloable humanitat seva envers les gents i les nacions estrangeres; la divisa de la preclara Universitat ginebrina: «*Post tenebras, lux*», llegenda de gènesi i de perpetua auguri; l'obra actual d'europisme menada en l'atmosfera suïssa de la Societat de Nacions, no poden deixar insensible a cap esperit senyorívcol que estimi per igual la justícia i la pau.

L'ESPIRITUALITAT DELS MOBLES

(Perr Joan Puig i Mestre)

Aquest afany tan lògicament humà que tota persona sent de conviure: amb consemblants, amb persones de tarannà afí al seu, cercant dins el clos de les amistats qui més satisfaci el propi temperament psicològic i la pròpia estètica ideal, no és sentida, salvades honroses excepcions, per viure dins el confort

que la situació econòmica permet, ni dins l'ambient de suntuària bellesa que una llar de mobles d'estil irradija. És molt de doldre aquesta manca de gust en escollir els més íntims companys de la nostra vida, que, cadascun al seu lloc, muts i lleials presencien les atzaroses vicissituds pairals, saben les nostres penes i glòries i influeixen com a consellers en la formació de nosaltres mateixos.

Un moble, a més de la servitud exclusiva per la qual ha estat construït, té altres valors espiritualment més interessants i generalment, potser, no tan considerades. La bellesa és una de les més positives.

Dintre una estança cuerosament habilitada amb mobles segellats per l'Art, sembla garantit el pulcre desenrotllament de la vida dels seus moradors, car imposa una suggestió de severitat inefable. Una explosió de barroeria o un mal pensament dintre els seus àmbits fóra un delicta de lesa Beutat, un sacrilegi sols factible per qui tingui la ment morbosa o anormal. Els bells mobles tenen la virtut d'encomanar una dúctil benestança, una pau i serenor que amanyaga les inquietuds i suavitza les angoixes. Així cadascun menat pel sant impuls de trobar més joiosa l'estada en aquest món, ha de procurar obtenir una llar plena d'encís i graduada al seu abast econòmic.

Un altre dels valors del moble és el sentimental. La fusta, per poc consistent que sigui, té més llarga vida que la carn. El mobiliari que els nostres abantpassats posseïren (i que per cert curaren més d'elegir), ha vingut en poder nostre — malgrat el foc de Sant Joan — amb un regust venerable de cosa racial, identificats amb la pròpia legítima ascendència i impregnats de records. ¡Quants de secrets! Anys i panys, dia per dia, han vist nèixer, créixer, viure i morir; són reliquies que, si són de llegat directe, tota persona sensible estima com a part integrant de la nissaga. Els mobles antics, són reminiscències que mereixen religió respecte i devoció.

Vet-ací al meu albir, lector AMIC DE LES ARTS, l'espiritualitat dels mobles.

EL RETORN A LA UNITAT RELIGIOSA

(Per Josep Carbonell)

Mentre la guerra d'Europa i el concepte de la seva magnitud incomparable i definitiva per a l'esdevenidor del món, entren en la perspectiva dels grans fets de dissort històrica, ni majors ni pitjors els uns que els altres, heu's aquí que es pro-pala l'anunci d'un ver esdeveniment trascendental per a la cultura blanca i per a la civilització del planeta. El retorn a la catolicitat de Roma de les esglésies cristianes que sen'havien separat és el fet que es congria pletòric de falagueres prometenques ben dignes d'esser escatides i ponderades.

Hom ha parlat alguna vegada de ço que hauria pogut esdevenir el món antic, aquella esplèndida unitat de potència dels Cèsars, vigoritzada per la unitat de fe assolida sota l'imperi de Constantí, sense les guerres, les victòries i les invasions barbàriques caigudes sobre el món romà en ple ferment de dissociació pagana i d'iniciació cristiana, l'aptesa de la qual pel salvament de la civilitat fou de guisa magna en sengles avinenteses mostrada.

Hi ha, però, un altre moment de la història d'Europa, en el qual no la força, ans la discòrdia, cuidà d'espalliar tot un esdevenidor de pau, de cultura, de civilització romana pel món. I el plany de Sant Geroni per l'esfondrament d'aquella ciutat de Roma, *luminosa faç del planeta amb la mort de la qual tot el món morí* (1), pot ben parafrasejar-se amb el desconhort de veure en ple Renaixement catòlic, (cristianitzats ja els bàrbars, trasmuntada l'edat mitja i el mal temperi d'Avinyó), com s'esberla la unitat religiosa d'Europa i el feix de belles prometenques que, per a un esdevenidor pròxim, podia hom esperar.

Trasmudeu l'immens cabal de ciència teològica, d'enginy polític, d'energia, de misticisme i de santedat esmerçats en l'afer de la Reforma, en altres tants tresors de ciència i de virtut versats en la recta continuïtat de ço que els camins romans, tradicionals, de la fe, i la grandesa del moment portaven. D'una part, la gran obra medieval de penetració entre els gentils, que els Papes, dintre la més estricta missió evangèlica, propugnaven i afavorien (2); aquell acostament al Crist per Roma de totes les cultures de creients del planeta, bellament capitanejat per Sant Francesc d'Assís, pel Beat Ramon Llull, per Sant Domènec i Sant Raimond

de Penafort entre els innombrables i doctes confessors. D'altra part, les descobertes geogràfiques, la creixença política dels estats, l'hora d'or del Renaixement, bona per a plasmar la més formosa i santa unitat de fe, la més justa ponderació d'esperit entre les nacions—les gents—d'Europa i del món, de tan diverses psicologies. I, meditant ço que contra de tan bells auguris s'ha esdevingut d'aquella data ençà, escatireu el dany aportat pel ferment reformador i el mè-

naixentistes, si en comptes de la doble tasca de llur Església contra gentils i reformats, haguessin pogut comptar amb una unitat de mires d'Europa i el vast orientament que, si les abrandava a elles, no podia pas ésser llur immediata realitat ni la de les esglésies desassociades de Roma? L'odi religiós feia a aquestes aliades dels afanys estatistes dels seus sobirans en guerra amb el Papat; l'allunyament de l'estat i el poder religiós llegítim mermava el cabal de

del bé tant atzarós que, amb la seva expansió material, ha lograt (3).

Han tingut de passar—s'han tingut de perdre—quatre segles, perquè el camí deixat esdevingués la nova via desitjada. I si bé es mira quins són els heralds d'aquesta novetat i l'hora en que es presenten, hom no podrà pas passar per alt la constatació de l'orgull reptador dels imperis humans en llur puixansa i la recerca humil de pau en llur cansament.

A l'imperi britànic d'avui, com al romà d'altre temps, ¿no li caldria darrera una pau octaviana, (després de tots els enginys polítics esmerçats per a mantenir una unitat que totes les forces materials conspiren a fer caduca), una bella decisió constantiniana que salvés dintre la superior, perennal unitat de l'Església l'obra política cada hora que passa més sotsobrant?

Aquest és l'aspecte polític major del retorn a la unitat religiosa, del qual les converses de Malines n'han estat fins ara la monjoia capital. I no podria pas no ésser-ho després d'haver-ho estat ja en el temps de la separació. En efecte: de fet, el protestantisme tingué al continent els seus doctors, però no els seus grans aprofitadors polítics; (el mosaic de principats alemanys no permetia l'obra estatal unida d'altres nacions com l'anglesa i la francesa); i les controvèrsies teològiques han perdut amb l'allunyament de les circumstàncies que les promogueren i les passions que les agreujaren, la seva virior i la raó de perdurar. El dogma té ací la victòria guanyada; és un senzill afer d'espera. La cosa no esdevingué, però, igual a Anglaterra on els noms dels teòlegs i l'ideal religiós en sí, resten en un ombrívol segon terme dominats per les figures egoistes, ferotges o d'imperi d'un Enric VIII, d'una Isabel o d'un Cromwell. La separació aquí fou més pregonna, puix que ço que hom cercava no era tant debatre platònicament, i en darrer terme fer prevaldre el subjectivisme innat, la psicologia sobre l'esperit, com instaurar realment. La potència britànica nasqué d'aquella dissociació religiosa, i la resta apareix més com una resultant d'aquest aferment de potència contra tot i tothom que no com l'elaboració estricta d'una consciència catòlica apta per a supplantar Roma en la direcció espiritual d'Europa i del planeta.

Des d'aquest punt de mira el tomb, col·lectiu o parcial, ràpid o pausat, de la mentalitat religiosa anglosaxona vers una concepció romana de l'espiritualitat del món, fóra per Anglaterra un bé immens. Al Papat,

«La mare i l'infant», dibuix d'Artur Carbonell

Un bell dibuix exorna aquesta pàgina de L'AMIC DE LES ARTS. Delicadíssim de línies, clar, fi, precís d'intenció, diu molt a favor del bon gust d'Artur Carbonell qui l'ha fet. No és, però, aquesta encara l'hora de les lloes ni de la crítica. Joveníssim, Artur Carbonell, *Benjami* de la pintura catalana tal com altre temps ho fou el nostre tan car i plorat Lluís de Dalmau, va a l'art amb tot el mestratge rehabilitador que les darreres generacions pictòriques han captat, de cara a les obres eternes i per viaranys no sempre drets, per les novel·les generacions de pintors. Si plaent pot ésser per Artur Carbonell sentir-se anomenar brot tendral d'un gran arbre que té a Joaquim Sunyer per soca, no ha de plaure menys al mestre veure eixir d'ell, que ja sap «*quanta sangue costa*» aquesta bella, primicera i gens forçada alineació, d'una sobrietat i encis tan vells i tan moderns, ço que és dir amb tantes garanties d'immortalitat.

¡Benvingudes les obres d'aquest artista nostre novell! ¡Albixeres per la continuïtat artística que assegura a Sitges! Que cada any siguin majors en nombre i pregonesa i que Déu faci glòries el seu nom!

rit dels que, contra tots els vents perseveraren en la pruija d'aconseguir aquella unitat d'esperit, de civilització per entre les indoctes gents. ¿Què no fóra ja avui l'obra d'un Sant Francesc Xavier, d'un Bartomeu de les Cases, d'un Sant Pere Claver, (citem d'atzar); què l'obra de totes les missions romanes post-re-

recursos amb que, d'altra guisa, s'hauria pogut comptar per a emprendre com cal l'obra evangelitzadora entre gentils o gents d'altra cultura religiosa; exclòia tota ponderació de mires entre les nacions d'Europa sobre les terres dels altres continents i així es perdia l'avinentesa de centuplicar per a Europa l'aferment

però, un tan joiós esdeveniment li representarà sempre l'obertura de nombroses finestres polítiques, davant les quals la inspiració i el seny catòlics s'hauran de mostrar vivacíssims i cautes com mai. Separar constantment i políticament el comés religiós de l'Església de les pugnes polítiques a que les lleis de llur funcionament vincla els estats; diferenciar-lo sempre de qualsevol mira nacional interessada, mantenint-lo alt i lliure a l'alsada de tots els cors i a l'abast de totes les intel·ligències; agermanar-lo només a un màxim esforç de cultura romana i a obres d'esforçada expansió civilitzadora pel món, sense d'altres mires que l'adveniment d'un ordre moral i religiós, d'una vera unitat catòlica fermall i dolcificador de les gents diverses del planeta, vet-ací els dilatats horitzons de la intel·ligència cristiana en l'hora que fumejen encara els calius d'una guerra que amenaça de mort les més preuades valors de l'humanitat.

Per l'hora que l'esdeveniment religiós anglés fos un fet imminent o adquirís les proporcions d'una majoria passada al catolicisme, caldria que la famosa qüestió romana hagués trobat ja una honorable solució. La universalitat del catolicisme exigeix que el Papat sigui del tot independent i no lligat per cap dependència nacional en la terra que trepitja. Passades ja les anyades en les quals aquest fou un afer sectari o representà un problema per a la naixent unitat italiana, hom pot ben esguardar les solucions més avinents que es propugnin sense temer d'una o d'altra part desplaçats records d'actituds pretèrites. La Itàlia d'ara tan gelosa de solucions decisives, de vera potència i grandesa de mires en els afers polítics, no faria més que guanyar en prestigi i en posició per a ulteriors empreses si s'avançava vers una noble solució.

¡Belles cogitacions! Després, però, del trespàs del cardenal Mercier, hom no sap pas com es podran esdevenir semblants coses ni com continuaran les converses obertes entre ell, il·lustres doctors catòlics i caps anglicans; diàlegs coronats amb tanta d'emoció en el propi llit de mort de la que, bé pot dir-se, santa eminença.

Qualsevol, però, que sigui la continuació d'aquests preliminars d'unitat, hom sap a que aténir-se pel que fa a les directrius papals de Pius XI, les obres del qual van essent goig de les intel·ligències catòliques.

El formós impuls donat a la penetració espiritual de les multituds alienes a la fe romana d'orient i d'occident, són penyora de l'empresa que, si un període de pau permet de prosseguir-la, menarà endavant el Vaticà.

I tal com els fets arribin, tan si les adhesions a l'Església romana es produeixen en massa com si s'advenen parcelariament, la gran obra cultural iniciada pel Papa d'ara o bellament continuada d'altres predecessors, donarà el seu fruit. De cop o paulatinament hom podrà veure represa l'acció catòlica en el món que

s'hauria ja aconseguit sense l'esberlament de la Reforma en plena Renaixença cristiana. L'obra que, del Crist als dotze i a Sant Pau, dels Apòstols als Sants Pares, dels Pares als Grans Civilitzadors medievals, als confessors sis i setcentistes i a les modernes missions romanes, tenta de cristallitzar l'unitat de fe i de civilització entre Roma i els gentils, entre Roma i els creients de les falses cultures religioses del planeta.

De moment, que les esglésies cristianes tornin a ésser una. I que Roma esdevingui per ací la santa faç d'Europa i del món

(1) *Pròleg al Primer llibre de comentaris d'Ezequiel (Migne).*

(2) *Veure Pastor. "Història dels Papes", volum I.*

(3) *Des d'aquest punt de mira d'expansió universal de la civilització romana per via del desinteressament religiós, cal fer justícia a l'obra colonitzadora d'Espanya. Política apart, sense escatir ara l'aptesa espanyola per a l'organització i ponderació dels mòbils espirituals i materials que menen la fortuna del món, cal veure els estats fecundats per Espanya a Amèrica com l'espectre de ço que podria dir-se l'obra reeixida de la Renaixença catòlica en el món.*

PANORAMA

(Per Lluís Montanyà)

«LE RAPPEL A L'ORDRE»

de Jean Cocteau

Jean Cocteau és l'evangelista de l'avantguardisme francès. «*Le Rappel à l'ordre*»—sistema, mètode, crònica i justificació dels extremismes literaris, musicals i artístics—és el llibre de l'estètica de Picasso, de Satie, de Poulenc, d'Apollinaire, de Max-Jacob. Amb l'orgullosa apologia i l'enfàtica exposició d'una escola, té tota la valor d'un document i, a desgrat del seu autor, l'exquisit atractiu d'una acrobàcia intel·lectual.

Hom pot molt ben considerar l'ordre de Cocteau com una anarquia; no coincidir amb moltes de les seves categòriques afirmacions estètiques; trobar discutible el seu sistema i paradoxals alguns dels seus axiomes literaris i artístics; la seva, però, ardida postura iconoclasta, el seu joc de «massacre» de les més reconegudes valors clàssiques i el seu modern classicisme renovellador, han d'atraure's forçosament les simpaties dels esperits fatigats de les atàviques lligadures esterilitzadores.

L'altívola contestació del cabdill Pell-Roja, hoste de la Casa-Blanca, als qui li feren observar que potser menjava i bevia una mica massa: *A little too much is just enough for me*, podria, en efecte, ésser el lema del llibre i la divisa del seu autor.

No és possible resumir en poques ratlles les regles a les quals subjecta Cocteau la seva ordenació de l'art. Tractarem, tot amb tot, de donar-ne una lleugera idea:

La forma ha d'ésser la forma de l'esperit; no la manera de dir les coses, ans la de pensar-les. La lluita

i la contradicció estimulen; l'aprovació del públic i la coincidència ensopeixen i atrofien. L'estil ha d'ésser la forma senzilla de dir coses complicades; no la manera complicada de dir coses senzilles. No s'ésser clàssic imitant els clàssics; se n'esdevé cercant un equilibri en ço modern, ço atrevit i ço original. La originalitat és lloable com a medi; censurable com a fi. Les imatges enterboleixen la poesia. Els anomenats precursors són simplement gent de llur època; no són ells que la avancen, són els demés que van retrassats.

Tots aquests postulats, evidentment discutibles, són exposats clarament i sincerament. Hom sent que Cocteau no ha arribat a aquesta seva ordenació del desordre, sinó després de complicades tortures espirituals, i que per assolir i imposar relativament el seu sistema, ha tingut de vencer dificultats aparentment insuperables. L'avantguardisme a ultrança pot tenir molts d'inconvenients; però no per això resta menys Cocteau un exemple de tenacitat i intel·ligència a imitar.

Hom llegeix en aquest recull, a més de «*Le Coq et l'Arlequin*» i «*Le Secret professionnel*» que en formen la medul·la, un aplec de model·lics articles periodístics «*Carte Blanche*»; unes irrespectuoses «*Visites a Maurice Barrès*»; un exquisit retrat de Picasso—literàriament, de lo millor del llibre—, una *Conferència* i algunes consideracions sobre la seva obra «*Tomas l'Imposteur*».

En resum, un bell llibre a meditar, ple de suggestions interessants.

La conversió o, millor dit, el retorn a la fe, de Jean Cocteau, és el tema del dia en els cenacles literaris francesos. Pensem parlar-ne pròximament, en tractar de la seva «*Lettre a Jacques Maritain*»—instrument més immediat de la seva conversió—i de la «*Reponse a Jean Cocteau*» d'aquest darrer, suara editades perr la casa Stock.

ESCRIPTORES, LECTORS I EDITORS

Un cconegut llibreter parisenc, (M. Samuel, de la Llibreria Flammarion), convençut sens dubte de la utilitat d'un major contacte entre els escriptors i els qui els llegeixen, ha organitzat amb èxit remarcable, unes vetllades en honor als autors de llibres de recent aparició, durant les quals aquests dediquen personalment: a tots els compradors, els exemplars de llur obra. Georges Bernanos, amb el llibre que aviat comentarem; André Baillon, autor de «*Chalet I*» i «*Martial-Pièchoud*», varen inaugurar-les. Han seguit Bonardi i Maurice Dekobra, amb no menys excel·lents resultats.

Altres llibreters i cases editorials, (Champion i Stock, entre altres), venen dedicant des de fa temps, aparadors sencers a figures literàries d'actualitat. Hom pot veure en aquestes exhibicions totes les obres publicades; fotografies de manuscrits i àdhuc manuscrits autèntics;

curiositats bibliogràfiques, i, principalment, retrats i caricatures de gran tamany dels autors.

Insistent sobre la conveniència de popularitzar les més prestigioses figures catalanes, brindem aquestes suggestions als nostres excel·lents editors, els quals no estan pas mancats, certament, d'intel·ligència ni de bona voluntat.

«ELLEN ET JEAN EN THÉBAÏDE»

de Gaston Rioux

Si hom accepta la proximitat de la mort com a circumstància determinant de la vellesa, els joves sobrevivents de la Gran Guerra, que sentiren a cada minut la seva alenada tràgica, durant els inacabables dies de la lluita, hauran assolit un grau de maturitat i d'experiència, aparentment incompatible amb llur edat. I això, malgrat llurs lògiques fretures d'anticipacions i de plaers i d'haver volgut,—després de veure la Mort tan aprop,—fruit més plenament i intensa de la vida.

Gaston Rioux és una de les revelacions de les trinxeres. Com Dorgelès, com Lamandé, com Delteil, com Benjamin. Soldat, presoner, durant els llargs ocis de la guerra i del cautiveri, va tenir temps de pensar en el destí dels individus i de les generacions, i en la elevada funció de la intel·ligència. En ple camp de batalla, (a Dieuze, l'any 1914), en aquells tràgics moments en que tot devia fer lloc a un present escàpol, va idear i planejar la «*Vie de Jean Vaucanson*», comproment-se a portar a terme la seva obra, si el destí no li exigia el sacrifici de la vida, en defensa de la Pàtria.

Deu anys després, (l'any 1924), publicava el primer fragment de la *Vida de Jean Vaucanson*, baix el títol de *Ellen et Jean*, i darrerament n'ha aparegut el segon volum: *Ellen et Jean en Thébaidé*. La vasta obra projectada,—veritable estudi psicològic de la nostra època,—es compondrà de quatre volums editats separatament i contindrà, a més a més, altres capítols inèdits, que els completaran i copularan, de manera que el judici crític sobre el conjunt de la mateixa deu ajornar-se fins a la seva total publicació.

Per avui, ens concretarem a comentar el darrer fragment: *Ellen et Jean en Thébaidé* i, incidentalment, el primer volum, per a la seva major comprensió.

Jean Vaucanson, oficial improvisat, cabdill polític, president del Consell de Ministres, és un tipus ideal de l'home modern: culte, comprensiu, noble i d'una refinada sensualitat. En *Ellen et Jean* veiem el xoc entre l'home recte, de principis inflexibles i la corrupció de les altes esferes polítiques. Simultàniament amb aquest drama públic, assistim al seu dolorós fracàs conjugal i a l'amor exaltat, frenètic, místic i xardorós que acaba per unir-lo a Ellen Hamilton. Té unes belles planes de sensible i estranya sensualitat, en les quals el pur misticisme acompanya

i venç, a l'ensem, el frenesí de la carn.

Ellen et Jean en Thèbaïde ens presenta a Vaucanson, (havent dimitit la Presidència del Consell, divorciat Juliette i casat amb Ellen), travessant el desert en una caravana que es dirigeix a Louksor, en ambaixada política prop del Rei Fuad. El kam-sin —terrible huracà del desert— els sorprèn en plena marxa i els posa en imminent perill de sucumbir sota les abrasadores muntanyes de sorra aixecades pel temporal.

Els pensaments, records i desigs de Vaucanson, en aquella terrible situació, constitueixen el fons del llibre i n'omplen la seva major part. Déu, l'amor, l'eternitat i la mort, apareixen a Vaucanson sota una nova llum insospitada. I per damunt de tot, un desig inexhaurible de les carícies i de la companyia d'Ellen, — deixada a Europa, — la necessitat absoluta de que tot no acabi amb la mort, de que puguin retrobar-se, més enllà dels límits de la vida, i subsisteixi sobre totes i contra totes les forces naturals, la força de llur immens amor.

Ellen, que no pot resistir per més temps l'absència de Vaucanson, malgrat l'estat delicat de la seva salut, que pot ésser perjudicada per el violent contrast entre l'hivern de França i el càlid clima dels tròpics, embarca amb destí a Egipte; i en arribar Vaucanson a Louksor, en lloc de les lletres que esperava, la troba a ella mateixa, fatigada per el llarg i pesat viatge, afeblida, però que recobra sobtadament les forces amb la seva presència. Es tan absoluta la compenetració entre els dos esposos, — veritable ànima única en dos cossos diferents — que Jean, malgrat ignorar el viatge d'Ellen, ni menys resta sorprès en trobar-se enfront d'ella.

I el llibre acaba amb llur nit d'amor sota l'Esfinx.

Aquest llibre, vertader exemplar de la novel·la moderna — ràpid, imaginatiu, líric, sensible i passional — està escrit en un estil sobri i nerviós, que no té precedents en la nostra literatura.

Ja en parlar del primer volum, havem fet remarcar la rara, casta sensualitat dels llibres de Gaston Rioux. Volem fer-ne assaborir una mostra als lectors transcrivint a continuació un fragment deliciós:

«...Però vet-ací que li somriu un bell record. Es a Rodde, en la cambra gris. La fosca cabellera d'Ellen, tota rinxols, està estesa damunt dels coixins... «Oh! l'estimo!» mormola... ¿Perquè reviu justament aquella nit — aquella nit, de pocs dies després de llurs noces? — (I la cambra, molta estona, fou amarada del resplandor de la lluna...)»

¡Oh delícia! Aquella nit, agenollada sobre el llit, Ellen, tota transfigurada de tendresa, digué a Jean, estés, que la contemplava:

— Deixa'm, ara, habillar-te de pentons. Vull fer-te un vestit amb les meves besades.

I mentre la boca d'Ellen, ardent, però dolça i pietosa en aquell moment com un àngel sense ombra, besava en silenci, poc a poc, el cos de Jean, ell pensava:

— El nostre amor ultrapassa la voluptat; el nostre amor participa de l'essència de les coses eternes.

I quan ell també hagué adorat tot el bellíssim cos d'Ellen, s'estremyeren l'un contra l'altra, sense dir una sola paraula.

Al matí, ella li digué, a cau d'orella, amb la seva veu única, infantil i antiga (i els seus ulls reien):

— Qui podria arrepassar-nos ara aquesta túnica invisible, aquesta armadura que portem, tu i jo...

Però Vaucanson ja s'havia adormit.»

Zanzibar proclamen categòricament que els imatgers africans i polinesis estimaren, més que la imitació, més que la representació, la plasticitat, i la plasticitat no és res més que el joc perfecte i ordenat dels volums reunits dins l'espai.

I ensopegarà, també, amb el Greco. I després d'interrogar-lo àvidament veurà que l'aspre misticisme del pintor de Creta s'esborra lentament i que sorgeix, magnífica i torturada, la lluita sorda sostinguda per Domenico Theotocopuli per tal d'expressar netament i clarament els volums.

I ensopegarà, encara, amb Seurat. I *Le Chabut* li revelarà que el fris de comes de *La Goulue*, de *La Mélinite*, de *Valentin le dessossé*, que el fris de comes dels protagonistes ingenus de la *quadrille* d'aquell Moulin Rouge fi

eterns principis estructurals; un inacabable seguit de produccions, els autors de les quals no cercaren altra cosa més que fer passar la plàstica al davant de la representació i no tingueren altra credo que la preponderància de la concepció sobre la visió.

Llavors, potser, el Sr. Carles tirarà definitivament per sobre bord tot aquella càrrega que traguina amb ell, tot aquell enfarfec d'imitació dels aspectes més fragmentaris de la natura, totes aquelles pseudo-notacions del fugitiu, de l'instantani, del passatger, tot aquell munt de colors, de matisos i de qualitats sota els quals no hi ha volums, no hi ha estructura, no hi ha equilibri, ni composició, ni construcció, no hi ha res més que una fuga eixelebrada al servei d'una retina privilegiada.

I no oblidem que — com diu Maurice Raynal — *l'home és un cos que posseeix entre diferents òrgans sensibles dos ulls, però que no és dos ulls a l'entorn dels quals la natura ha disposat un cos.*

El pintor, en efecte, no és solament un ull. El pintor posseeix a més a més un cervell que ordena damunt la tela els elements naturals que han interessat la seva visió. El pintor és un pinzell pensant.

La qualitat és en el cervell i no en els ulls, digué Gino Severini en ocasió de l'enquesta sobre el cubisme efectuada en 1920 per la revista *Valori Plastici*. Afirmació primordial que, des de temps immemorial, el Sr. Domènec Carles s'entesta obstinadament a negar.

Tot el que acabem d'escriure al marge de l'obra de Domènec Carles podríem escriure-ho amb mínimes variants a l'entorn de l'obra d'Ignasi Mallol que exposa aquests dies a les *Galeríes Arenyes*. Per bé que l'aspecte exterior de llurs teles sigui sensiblement diferent, el fons n'és tarat dels mateixos defectes capitals.

El temps, en efecte, no fa més que accentuar el terrible malentès que pateixen tant el Sr. Mallol com el Sr. Carles i no fa més que enrarir l'aire del sac dins el qual ells evolucionen. Per a ambdós artistes enamorats d'unes tendències equívokes, l'anti-plasticisme fonamental de les quals ja ningú fora d'ací no ignora, — aquelles tendències que començaren a caducar a Europa en els llunyans temps inefables que veieren la corbata de piquets de M. Fallières fer les delícies del lector *bon enfant* de les publicacions humorístiques de l'època — per a ambdós artistes,

«EXCURSIONISME»: BOIX D'EN CANYELLES (COL·LECCIÓ PRATS)

Vegi's en nostre primer número l'article «Bon gust en els afers»

DE GALERIA EN GALERIA

(Per Sebastià Gasch)

Hi ha dues maneres de veure les coses: una veient-les simplement, i altra considerant-les amb atenció, escrigué un jorn Nicolas Poussin. Recomanem al Sr. Domènec Carles, expositor aquesta quinzena a *La Pinacoteca*, d'agafar la *Història de l'Art*, d'obrir-la a l'atzar i d'examinar pacientment les reproduccions que s'ofereixin als seus ulls; però no examinar-les superficialment, ans bé considerar-les amb atenció tal com ho exigia Poussin.

Llavors el Sr. Carles ensopegarà amb els negres. I veurà que els idolins de Loango, les figurines del Dahomey i les talles de

de segle i car a Toulouse Lautrec, no és res més que una inflexible teoria de línies paral·leles fortament estructurals.

I ensopegarà, demés, amb *L'Odalisque* de M. Ingres, amb *Le Bain Turc*, amb el *Portrait de Mme. Rivière*; i amb Rafael, i amb David, i amb Poussin, i amb Corot, i amb mantes obres dels primitius, i, àdhuc, amb tot el candor de Rousseau, l'inefable; amb un inacabable seguit de produccions, en fi, els autors de les quals no es preocuparen d'altra cosa més que d'organitzar llurs sensacions per mitjà de la intel·ligència; de supeditar el fet natural a les exigències de la composició del quadre; de subordinar la realitat a les regles invariables d'arquitectura; als canons immutables d'equilibri; als

MESTRE SOL I L'ESTELADA

Mestre Sol s'ha parat damunt la terra i ha mirat el glatir dels verds sembrats besant la blanca faç de la masia i el xiprer vigilant que té al costat.

Mestre Sol, ¿quina hora és? — Diu la masia cloent el llavi roig que s'ha abrusat. — Duu més foc cada jorn vostra besada i prompte serà d'or tot el sembrat.

I Mestre Sol decanta un poc la testa li diu l'hora i somriu enamorat, i encén la fornall d'or de la ginesta en les clapetes del mont avellutat,

i el pi sots la carona de l'oratge es debat per seguir i neguitejat, i és tot rondinejar el seu brancatge de l'arrel que a la terra l'ha fermat.

Mestre Sol ha fet ja la mitja volta caminant per la plana del cel blau i ja las ha seguit la davallada pasturant un ramat de núvols blancs.

Mestre Sol, ¿quina hora és? — diu la masia — que fugiu tan pressós i adelerat. ¿No tindreu, quan sereu en llunyania, l'enyorança del regadiu gemat?

I Mestre Sol somriu amb ironia que ell ja sap la verdor de tots els prats; els d'ací i els d'allà de l'altra banda de la ratlla de l'horitzó corbat.

I mentre ell segueix la seva via ja surt faceciós el primè estel, i un altre en surt i un altre que el seguia i en munió voregen tot el cel.

I així, saltironant damunt la serra, l'estelada bategant i joganera, empaïta Mestre Sol voltant la terra, fent llengots com mainada baladrera.

Mestre Sol vergonyosament en fuita rodola amb rostre encés per la muntanya i amb sa pressa amb un núvol s'esgarrinxa i ensagna el verd del pi i el de la canya.

I l'ocellada crida en la bardissa, l'oronell en l'espai volta i revolta i tots junts amb la seva cridada li donen un adéu tot ple de mofa.

I la masia es queda trista i sola i el xiprer sempre rigid punxa el buit.

Més tard, la pau. Ja cap ocell no vola i els estels dalt del cel juguen a cuit.

A. AMELL I SANS.

deiem, semblen no haver existit o haver passat erdebades els corrents poderosos del cubisme i del post-cubisme, aquells formidables corrents regeneradors de la pintura que han acabat definitivament amb les vaguetats impressionistes i que han servit de motllo a tota la pintura actual tot i fisonant a llur imatge l'art contemporani.

Cal remarcar que tot el que hom fa avui, és fet per o contra el cubisme, han escrit rotundament Ozenfant i Jeanneret en les pàgines categòriques de llur llibre *La Peinture Moderne*. Heu's ací una afirmació que cap vertader pintor no pot desconeixer.

Prenez garde á la peinture, titulava l'agut Picabia un dels seus quadros subhastats recentment a l'Hotel Drouot. ¡Compte amb la pintura! Recomanació necessària quan es tracta d'una façana pintada de nou i, sobretot, quan es tracta de la mena

de pintura que ens ofereixen actualment els senyors Marian Felez i J. M. Mir Xexás a les Galeries Laietanes.

El senyor A. Fabrés exhibeix aquests dies una nombrosa mostra de la seva producció als *Establiments Maragall*.

L'obra del senyor Fabrés és absolutament òrfena de les condicions més essencials que ha de reunir tota obra pictòrica. En l'obra del senyor Fabrés el pasatge depassa l'etern, l'essencial és foragitat per l'accidental, el permanent és anul·lat pel transitori. No obstant, completament llassos de tanta anarquia, de tantes vaguetats, de tants a *peu près*, de tanta pintura d'aficionat, de tant pintor de parets que defeca una noteta cada diumenge; completament llassos de la incapacitat tècnica i de la manca absoluta d'ofici que presideixen gairebé tota la producció catalana actual, estimem en l'obra del senyor Fabrés, així com en l'obra dels seus companys de generació, a defecte d'una estètica depurada, una consciència professional que no ens sabem estar d'elogiar.

En les mateixes sales d'aquests establiments, Ernest Maragall exposa les seves obres per primera vegada. La pintura de Maragall, com tota pintura juvenívola, posseeix nombrosos defectes i nombroses qualitats. En la pintura d'aquest artista, però, hi endevinem més qualitats que defectes. De totes les obres exposades, preferim de bon tros els retrats als paisatges. Tots els retrats, en efecte, tant els olís com les mines de plom, són dotats, a defecte d'un sòlid ossam arquitectònic, d'un caractericisme sorprenent i d'un expressionisme remarkable. De tots ells, el més reeixit, segons la nostra opinió, l'auto-retrat animat d'una forta intensitat d'expressió ben elogiabile.

Quant als paisatges, cal incloure'ls dins la tendència paisatgista que domina ací, àdhuc entre els pintors als quals una crítica benèvola de camaraderia ha conferit categoria de genis; aquella tendència cara als nostres artistes que, sense preocupar-s'hi gaire, surten a la cassa del *morceau*, de l'assumpte, com aquell qui surt a cassar perdus i, una vegada trobat, s'instal·len còmodament i s'entretenen agradablement a fixar sobre la tela tot el que veuen amb més o menys color, amb més o menys lluminositat, amb més o menys de matisos i completament allunyats de les qualitats plàstiques essencials que requereix tota superfície pintada.

Ens permetem, doncs, de recomanar a Ernest Maragall una major contenció, un major desig de controlar les sensacions que frapen la seva retina, un major anhel d'ordenar pictòricament els paisatges naturals que han lograt impressionar-lo.

Finalment, els visitants assíduos de l'antiga Sala Parés es veuen, encara, agradablement sorpresos amb les coloracions distingides del Sr. Antoni Esteve i amb la factura aristocràtica del Sr. J. Rapsomanikis.

LA VILA

(A cura de Domènec Forment)

DE L'HOMENATGE A SANTIAGO RUSSINYOL

Quan Catalunya dedicà el seu homenatge a Santiago Russinyol, l'Ajuntament de Sitges acordà destinar mil pessetes per l'erecció d'un monument al descobridor de les bel·leses de la vila. Aquesta iniciativa fou molt ben acollida i fins algunes persones entregaren ja espontàniament el seu donatiu per a portar-la a efecte. Ara bé; com que encara no està determinada la forma en que s'ha de perpetuar la memòria de Santiago Russinyol, a Sitges, nosaltres opinem que la manera més adient serà aquella la qual més defugi les horres d'una monumentabilitat directa tan poc en consonància amb el caràcter de Russinyol. Res, doncs, millor que a semblança del nostre honorable mestre qui emplaçà *El Greco* de cara a l'esdevenidor de Sitges, perpetuem el seu nom just allà on s'ha iniciat la segona etapa de la nostra expansió ciutadana.

Sabem que Josep M. Martino, arquitecte municipal, treballa en el projecte d'una placeta que embellirà la Ribera en l'encreuament del Passeig Marítim i l'Avinguda Sofia. Es al bell mig d'aquesta plaça que hom podria erigir una font de gran estil a la qual l'fos donat el nom de *Font Russinyoll*, tal com podrien dir-se *Jardins Russinyol*, (idea cara a Miquel Utrillo), els que es plantessin a l'entorn de la mateixa.

Blau del mar, verd avellutat dels xiprers, dègotis d'aigua, blancor de marbre i aal fons, la silueta parroquial de Sitges, bella síntesi de les amors artístiques de Russinyol.

Molt ems plauria que al volt d'aquesta idea s'hi fes una bella unanimitat.

NOVES DE CATALUNYA

(A cura de Ramon Planas)

DIES IRÆ

Ara Antoni Gaudí, l'Home que bastia immortals monuments de: pedra i Ramon Turró, l'Home que establia una sèrie d'incontravertibles teories científiques. Adés Joan Alcover, l'Home que es planyia dolorosament del seu amor de pare esmicolat; Juli Garreta, l'Home que musicava la remor del vent i la cançó de l'aigua; Joan Llimona, l'Home que pintava claredats. Una mica més enllà Angel Guimerà, l'Home arborat de romanticisme, el qual romanticisme es-

clatava en magnífiques tragèdies; Costa i Llovera, l'Home que cantava les cales gentils mallorquines; J. Salvat - Papasseit, l'Home que cantà l'Amor infinit. Un darrera l'altre han traspassat el líndar. Com ho remarcava molt justament el Doctor Carles Cardó, l'endemà de la mort d'En Gaudí, la Mort ens ha agafat passió.

¿Què direm, ara, nosaltres, de la mort, tan recent, d'En Gaudí i d'En Turró? El seu sol enunciat, ja produeix en els homes de cor un calfred d'enyorança i dona una sensació de buit penombrós.

D'ACÍ I D'ALLÀ

No és solament a la nostra vila on el problema de l'aigua porta enrenou. Actualment, Valls i Tarragona sostenen un plet, l'acabament del qual no es veu per ara. Sembla que l'Ajuntament de Tarragona va fer un pou en el terme de Puigpelat; doncs bé, aquest pou, que distreu una part de l'aigua d'aquell terme, no podia fer-se, per estar en vigència una anomenada *«Concordia de 1819»*. L'Ajuntament tarragoní ha cercat un punt d'avinença, però els vallencs, els quals consideren que tota avinença, per bé que anés, els fóra perjudicial, volen el retorn absolut al primitiu estat de coses.

— Des de Vendrell i Santa Coloma de Queralt, hom demana que la carretera que va d'aquella vila a Pla de Manlleu s'allargui fins trobar-se amb la de Valls a Igualada, a l'objecte d'establir comunicació directa entre les dues primeres poblacions.

— Fa poc que l'església de Sant Pere de Terrassa, estrenà un orgue construït a Collbató, sota la direcció de *Silvi Puigginna*, orguener de Gènova, constructor de l'orgue del Duomo de Milà, i del que hi ha al presbiteri de Montserrat. De veritat, és importantíssima la reforma introduïda a la terrassenca església.

— Angel Ossorio i Gallardo ha donat, a Reus, una conferència sobre la *«Representació proporcional»*. L'il·lustre home públic es declarà partidari d'aquest sistema electoral.

— El mes passat, Octavi Salto donà, a Valls, una conferència sobre *«L'Ambient de l'any franciscà»*.

ELS LLIBRES QUE HAVEM REBUT

Carles Soldevila: *El senyoret Lluís*. Llibreria Catalònia.

Podriem dividir *«El senyoret Lluís»* — darrer llibre de Carles Soldevila — en tres parts distintes. Hom diria que ha estat escrit sota tres estats anímics diversos.

En *«El miracle»* i *«La Revolució a Pisek»*, Soldevila dintre la magnífica contenció del seu estil,

hi deixa anar la seva fantasia. «El miracle» és, al nostre entendre, un petit joell. L'encontre, amb el gos qui parla, de l'home desesperat que va resant pels carrers de la ciutat la seva lletania de misèries, és d'una humanitat pregonia, sincera.

En un altra agrupament, En Soldevila es deixa anar a l'alegria del viure, i expressa els arguments i els conceptes amb una joia boi infantívola. D'aquest grup, la narració més característica és la «Biografia de Quimet», en la qual, especialment en «L'emancipació d'En Quimet», hi traspuja l'afany per desempallegar-se de les coses artificials i sentar un concepte clar de les coses. Claritat que no abandona un moment la prosa de Carles Soldevila.

Per fi, el conte que dona el nom al llibre i «L'alarma», cauen de ple dins l'òrbita de la moderna i l'antiga literatura francesa.

En ells, l'autor passa damunt la trama vaudevillesca amb una manya i una agilitat màximes. Especialment en «El senyoret Lluis», en el qual és tan fàcil de deixar-se anar pel pendent de l'erotisme desenfrenat, Carles Soldevila es manté a la superfície amb l'elegància característica i la transparència diamantina de la seva prosa. De la lluita que ha sostingut Soldevila a l'escriure aquest conte, n'ha sortit una de les seves obres millors, i que marca una fita gloriosa en l'obra d'aquest escriptor.

NOVES DEL MÓN

(A cura de Salvador Soler)

NORD-AMÈRICA

El cens dels Estats Units

Hom estima que la població dels Estats Units assolirà, el primer de Juliol pròxim, 117.135.817 habitants, la qual cosa acusaria un augment de 11.426.199 habitants sobre 1920.

França i Itàlia pidolant

França i Itàlia ens fan l'efecte d'aquelles famílies qui tenen un fill a Amèrica i del qual esperen, confiades, llur salvació. No cal dir que els nord-americans no s'entenen de feina.

M. Bérenger intenta fer veure als Estats Units que a partir de 1930 el pla Dawes ha de funcionar plenament i que la França rebrà aleshores anualment trescents milions de dòlars, la qual cosa significa que els compromisos de França per les primeres anualitats es troben lligats, de certa fàisó, als pagaments d'Alemanya. Apar que el públic americà s'ha impressionat, a la fi, per l'insistència amb que M. Mellon ha sostingut davant el Senat que no era just demanar a les nacions deutores més de lo que verament poden

pagar i que l'estabilització de les finances europees era més important per Amèrica que el recobriment integral de tots els seus crèdits.

Anant a Itàlia, l'emissió de cent milions de dòlars que sollicita no es veu, per ara, coronada per l'èxit, degut en gran part a la campanya anti-feixista menada pel Ku-Klux-Klan; organització que, en realitat, té més potència i eficàcia que no pas la que s'albira a través de les reproduccions carnavalesques d'ací.

ALEMANYA

El congrés dels sindicats cristians alemanys

Els sindicats cristians han celebrat llur onzè Congrés general, del 17 al 20 Abril, a Dortmund. El congrés precedent tingué lloc a Essen l'any 1920. En aquesta època els sindicats cristians es trobaven en ple apogeu, igualment que els sindicats socialistes. Llur confederació comptava un milió d'adherents, i llur cap Stegerwald els suggeria un vast avenir bo i esbossar el projecte de constituir un gran partit cristià-social, unint catòlics i protestants.

Des d'aleshores es tornà a un programa més modest. La crisi econòmica agreja els esperits, i les divisions es succeeixen per bé que sense manifestar-se dins el Congrés. Stergewald i Imbresch han pronunciat cadascun un gran discurs, però no s'han mogut d'algunes generalitats.

Stergewald afirma que els sindicats cristians han de refusar la concepció mecanista i materialista de la societat, que és la del socialisme i la del capitalisme. «L'Estat no és precisament un sindicat d'interessos materials. Els seus fins són religiosos i morals. Ço que distingeix els sindicats cristians dels socialistes, és la creença en la superioritat de l'esperit damunt la matèria».

Imbresch ha parlat de les relacions entre el capital i el treball. «Els patrons tendeixen massa a considerar l'activitat econòmica com si tingués la seva fi en ella mateixa. La finalitat de la vida és d'ordre religiós. L'activitat econòmica ha de proporcionar solament a l'home el mitjà de viure i esperar la seva fi eternal. No es pot acceptar el sistema actual de conciliació i d'arbitratge. Els salaris han d'augmentar-se. La convenció de Washington ha d'ésser objecte de ratificació. No devem treballar de més per tal de pagar les reparacions. Al contrari, s'haurien de reduir les reparacions si comprometen la política social.»

JAPÓ

El descredit de la Cambra

Poques sessions parlamentàries hauran vist l'eclosió de tants d'escàndols com la 51 que finí el

27 de mars darrer. Des de que el grup *Kenseikai*, *Seigu-kai* i *Kashin-Club* va esquarterar-se i que cada partit reprengué la seva llibertat d'acció era fàcil de preveure que la sessió seria tumultuosa.

L'enormitat de les despeses de la campanya electoral, la por de la no-reelecció constitueixen frens poderosíssims tant al Japó com al bell mig d'Europa per aturar la dissolució de les Cambres. Solament per això i alguna que altra aliança manté el statu quo.

Els escàndols s'assemblen així mateix arreu: els membres d'un partit, a fi de desacreditar l'adversari, fan revelacions sensacionals sobre malbarataments i corrupcions. És així que el diputat Nakano del *Kensei-kai* feu un dia a la tribuna, contra el baró Tanaka, ex-generalíssim, una acusació de les més greus: l'utilització per a les seves necessitats personals i les dels seus amics, d'una quantitat de vuit milions de yens, dels fons secrets durant la campanya japonesa a Sibèria amb els aliats (1920-21).

Tot seguit el *Seigu-kai* respongué bo i acusant Nakano d'haver cobrat 100.000 yens dels soviets a l'ocasió d'un recent viatge a Rússia, per tal de nodrir una campanya contra el *Seigu-kai*, hostil als soviets.

Adhuc, a propòsit del trasllat de les «cases públiques» d'Osaka, situades al cor de la vila, devés els afores de la ciutat que s'engrandeix cada dia, el *Seigu-kai* acusa els alts personatges del govern d'haver percebut diner abundant.

«Yorozu» declara que mai no s'havia maleït tant el règim parlamentari. «És una assemblea de bojós i salvatges,»—exclama.

A desgrat de tant de desori, el parlament susdit ha acomplert importants reformes, tals com la revisió general dels tributs, la revisió de les tarifes duaneres, etc.

No obstant se sent arreu un desig intens de renovar les fonts parlamentàries. N'hi ha que esperen l'adveniment del nou partit proletari, però és més que probable que aquesta comunió política no farà més que afegir-se a la cacofonia i a la violència de les lluites.

ANGLATERRA

La vaga general

El calfred que el temor d'una vaga parcial havia de produir en els centres londinencs i que, de moment, pogué esvaïr-se, ha tingut no sols plena realització sinó que s'ha extés brutalment. No es tracta ja de vaga de minaires sinó de vaga general, sorgida per l'ordre donada pel Congrés de les «Trade-Unions». Es de remarcar que de les dos parts en presència: moviment obrer i govern, la primera mostra senyals de veritable enfolliment.

Entre els capdavanters obrers, Bevin és l'arquitecte del pla imposant de la vaga general. Ja en la conferència celebrada en Octubre de 1925 a Liverpool deia a Mac Donald que ell, Bevin, «sabia manejar millor que no pas el cap dels laboristes les qüestions industrials». Mac Donald, en veient que se li escapava la direcció del moviment, ha volgut recobrar el terreny perdut i ha cantat més fort que els altres, en la reunió decisiva, la «Bandera Vermella». L'actitud de Thomas no s'ajusta massa a la de Mac Donald, i com a representant de la política parlamentària del partit se l'assenyala com l'únic que pot reparar el mal. Dins un to evidentment contemporitzador declara: «Creiem que els acords no han estat presos per part d'antipatriotes. Naturalment que hi ha gent, d'ambdós bàndols, que no pesa les conseqüències dels seus actes. Del costat obrer, cal reconèixer-ho, hi ha homes que una revolta els fóra plaent. Són, però, una minoria insignificant».

La vigília d'esclatar la vaga, els grans òrgans de l'opinió conservadora prenen la més enèrgica actitud quant als directors sindicalistes qui es preparaven a transformar un conflicte industrial en veritable crisi nacional.

«The Times» escriu: «Ens trobem enfront de la més greu amenaça interior sospesa damunt la Nació des de la caiguda dels Stuarts... Els capdavanters sindicalistes pretenen parlar en nom de 3.600.000 adherents, però aquests no han estat consultats sobre el problema. Per altra banda, la població de la Gran Bretanya es calcula a la ratlla de 43.600.000 habitants. Per consegüent, encara que els capdavanters sindicalistes traduïssin el sentir de llurs adictes, no representarien altra cosa que una facció nacional. Les «Trade-Unions» com les altres classes de ciutadans britànics són respectuosos de les lleis i han heretat, de segles, una sòlida fe en el govern constitucional i en els principis democràtics».

Daily Telegraph afirma que el Consell general de les «Trade Union» s'aixeca com un veritable govern regular de la nació».

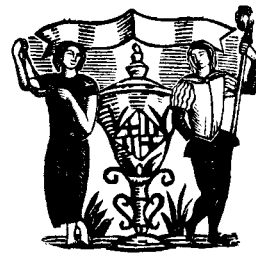
Manchester Guardian analitza simplement la crisi ministerial i *Daily News* diu: «Veus'ací una crisi industrial molt greu i potser desastrosa, però que no compta cap conseqüència revolucionària. Indubtablement hi ha pocs ciutadans al món que s'assemblin tan poc a Zinoviev com Thomas, Pugh i Herbert Smith».

En escriure aquesta recensió, el conflicte roman encara latent. Malgrat tot, Anglaterra és massa forta per augurar-li un imminent daltabaix.

GEL CANIGÓ

FABRICAT A SITGES

LA MÁXIMA DURADA I PURESA

RAMÓN SUNYER

JOIER

CORTS CATALANES, 660

BARCELONA

CALÇATS RAMON PORTA

Models de fantasia
per a senyora

Sant Francesc, 21 i 23 : Telèfon 1589 : Apartat 23

Fusteria Forment

Sant Gaudenci, 4

Models originals per a marcs

Cortines de filferro
galvanitzat molt pràctiques

Ebenisteria Parera

Sant Gaudenci, 7

Mobiliari de tots estils

Perfectes restauracions

¡Cuineu amb gas!

El sistema
de calefacció més pràctic

FERFUMERIA de MIQUEL MILÁ

Sant Francesc, 2

Saló per a senyores

(Inauguració el dia 1.er de juliol)
a càrrec dels senyors Jordá i Solé

Especialitat en permanents i tintura Henne

Servei acuradíssim

Preus mòdics

Fàbrica de taps de suro

de

L. Cassà Casademunt

Cassà de la Selva

(GIRONA)

Representat a Sitges per
Miquel Milá, Sant Francesc, 2

Taps de primera matèria garantida per a vins fins

Immillorables qualitats i preus sense competència

BALNEARI
PAVELLÓ DE MAR

GRAN
CAFÉ · RESTAURANT
AL BELL MIG DE LA PLATJA

OBERT TOT L'ANY

SERVEI ACURADÍSSIM
EN COBERTS I A LA CARTA

TELEF. 1372

SITGES